

ODSTRAŇOVÁNÍ NÁSLEDKŮ ATOMOVÉHO NAPADENÍ

Kapitán Milan K a r a s

Atomové zbraně a jejich použití v boji vyvolaly podstatné změny v organisaci a provádění bojové činnosti vojsk. Protiatomová ochrana stala se jedním z nejdůležitějších druhů bojového zabezpečení vojsk a jedním z nejaktuálnějších problémů vojenského myšlení v současné době.

Jedním z hlavních úkolů protiatomové ochrany vojsk je odstraňování následků atomového napadení. Cílem tohoto úkolu je rychlé obnovení narušené bojové pohotovosti vojsk a vytvoření podmínek k úspěšnému splnění uložených úkolů. Naše řády a předpisy stanoví podrobná opatření protiatomové ochrany vojsk. Co se však týká odstraňování následků atomového napadení, ukazuje se, že některá opatření jsou příliš složitá a těžkopádná, zvláště vezmeme-li v úvahu prudké tempo soudobého boje (operace). Problém organisace a odstraňování následků atomového napadení, jak ukazuje současná naše praxe ze cvičení a p., je řešen různě.

Zpracovatelé návrhu Bojového řádu ženijního vojska československé lidové armády — příslušníci katedry taktiky ženijního vojska ženijní fakulty Vojenské technické akademie Antonína Zápotockého, řešili v návrhu Bojového řádu tento problém organisováním t. zv. odřadů k odstranění následků atomového napadení.

Úvodem nutno říci, že navrhované řešení vyhovuje opatřením, o kterých pojednávají naše řády a předpisy a má na zřeteli hlavně účelnější organisaci plnění úkolů spojených s odstraňováním následků atomového napadení, pružnější velení a řízení veškeré činnosti s tímto úkolem souvisící, zabezpečení pohotovějšího a rychlejšího zásahu, pružnější manévry a hospodárnější využití sil a prostředků k tomuto úkolu vyčleněných a některé další výhody.

Vojenskovědecká konference ženijní fakulty VTA AZ (květen 1955) při jednání v taktické sekci se sice dotkla tohoto problému, vyslovila s ním souhlas, ale detailně ho nevyřešila. Mám zato, že je nutné znovu podrobit tento problém široké diskusi. Podnětem diskuse má být tento příspěvek, který je rozpracováním navrhovaného řešení.

1. Proč organisovat odřady k odstranění následků atomového napadení?

Jak stanoví předpis Oper-I-2 zahrnuje odstranění následků atomového napadení

- záchranné práce;
- obnovení přerušového spojení;
- hašení požárů;
- desaktivaci, hygienickou a veterinární očistu;
- zřízení průchodů v zamořených úsecích a desaktivaci jednotlivých zvláště důležitých úseků terénu;
- vzetí zamořených potravin a krmiva z používání;
- očistu vody.

Učebnice pro důstojníky Pěch-VIII-3 (str. 237) ještě dále doplňuje a upřesňuje opatření týkající se odstranění následků atomového napadení a kromě toho stanoví, kdo a která opatření provádí.

Z učebnice pro důstojníky a z jiných předpisů a pomůcek vyplývá, že se k odstranění následků atomového napadení budou organisovat tyto speciální jednotky (skupiny):

- záchranné a vyprošťovací skupiny (Žen-I-5);
- jednotky k desaktivaci průchodů, cest a prostorů rozmístění velitelských stanovišť a pozorovatelů (Žen-I-5);
- jednotky k hašení požáru (Pěch-VIII-3);
- chemické (dosimetrické) průzkumné hlídky (Chem-II-10);
- jednotky k obnově linkového spojení (Pěch-VIII-3);
- desaktivační místa (Chem-II-10 a j.);
- zdravotnické hlídky (Pěch-VIII-3);
- jednotky k desaktivaci vody (Žen-I-5 a j.).

Z tohoto výčtu jednotek, hlídek a skupin, zúčastněných při odstraňování následků atomového napadení je vidět, že každá jednotka (hlídka, skupina) plní samostatně jedno z daných opatření.

Z charakteristiky účinků jednotlivých ničivých faktorů atomového výbuchu — světelného záření, pronikavé radiace, tlakové vlny a radioaktivního zamoření — vyplývá a je možno si představit kombinovaný účinek atomového výbuchu na živou sílu, bojovou techniku, žijící objekty a terén. Tento kombinovaný účinek atomového výbuchu si nutně vyžaduje co nejtěsnější spolupráci jednotlivých speciálních jednotek při plnění jejich úkolů. Má-li na příklad záchranná a vyprošťovací skupina postoupit do oblasti epicentra atomového výbuchu a tam provádět svůj úkol, je beze sporu nutné, aby chemická (dosimetrická) průzkumná hlídka provedla radiační průzkum a vytyčení trasy postupu skupiny, a kromě toho je třeba, aby jednotka určená k desaktivaci průchodů, cest a terénu provedla desaktivaci této trasy atd.

Požadavek těsné spolupráce a co nejrychlejšího zásahu jednotlivých speciálních jednotek určených k odstranění následků atomového napadení staví ovšem před velitele jednotky (útvaru, svazku) organisujícího protiatomovou ochranu velmi složitou otázku, jak tento požadavek vyřešit a zabezpečit zejména po stránce velení. Další otázky, jako materiální příprava, organisace spojení, příprava na plnění úkolů, vzájemné skloubení činnosti jednotlivých speciálních jednotek a plánování této činnosti a p., jsou neméně obtížné a složité, vezmeme-li v úvahu decentralisaci těchto jednotek, jejich velký počet a prostorově různé rozmístění v bojové sestavě útvaru (svazku).

Vycházejí z těchto předpokladů a ze všeobecného požadavku jednotně organisované, přesně naplánované a centrálně řízené činnosti při odstraňování následků atomového napadení, dospěl kolektiv katedry k závěru, kterým navrhuje organisaci t. zv. odřadů k odstranění následků atomového napadení.

Podle návrhu odřad k odstranění následků atomového napadení v podstatě zahrnuje v jeden celek některé z uvedených speciálních jednotek. Svou organisací a složením je odřad v celku obdobou odřadu k zabezpečení pohybu organisovaných u vševojskových (tankových) svazků (útvárů). V navrhovaném odřadu jde o sloučení těchto dříve samostatně působících jednotek (skupin):

- části chemických (dosimetrických) průzkumných hlídek;
- záchranných a vyprošťovacích skupin;
- jednotek k deaktivaci průchodů, cest a prostorů rozmístění velitelských stanovišť a pozorovatelů;
- jednotek k hašení požárů;
- jednotek k deaktivaci vody.

Zbývající, již předtím uvedené jednotky (desaktivační místa, speciální zdravotnické jednotky, jednotky k obnovení linkového spojení), i když co do cíle jsou nezbytné k provedení úkolu spojeného s odstraněním následků atomového napadení, budou nadále působit většinou samostatně vzhledem k prostorové a časové odlišnému plnění úkolu, avšak v těsné součinnosti s odřady k odstranění následků atomového napadení.

2. Kdy, na jakém stupni a u kterých druhů vojsk organisovat odřady k odstranění následků atomového napadení?

Jak uvádí návrh Bojového řádu ženijního vojska, organisují se odřady k odstranění následků atomového napadení ve všech druzích boje, a to jak v období přípravy boje, tak i v období vedení boje. Jsou předvídány k plnění těchto úkolů:

- záchranné a vyprošťovací práce;
- hašení požárů;
- deaktivace cest a pomocných cest, jejich odtarasení a obnova;
- deaktivace průchodů a důležitých prostorů zamořených radioaktivními látkami, deaktivace vody a vodních zdrojů;
- obnova důležitých obranných objektů a zátarasů.

Organisování odřadu k odstranění následků atomového napadení ve všech druzích boje je zdůvodněno širokým a časově neomezeným použitím atomových zbraní nepřítelem v soudobém boji.

Z toho vyplývá, že by měl být odřad k odstranění následků atomového napadení skutečně stálým prvkem bojové sestavy vševojskových (tankových) svazků (útvárů). Rozdíly při jednotlivých druzích boje nebo obdobích boje budou toliko v síle jednotlivých skupin odřadu, v jejich vybavení prostředky mechanisace ženijních prací a materiálem všech druhů a ve vybavení dopravními prostředky.

Vzhledem k první otázce se složitějším problémem jeví otázka, na jakém stupni a u kterých druhů vojsk organisovat odřady k odstranění následků atomového napadení.

V návrhu Bojového řádu ženijního vojska se uvažuje jejich organisování u svazků (útvárů, jednotek) všech druhů vojsk. Zpracovatelé návrhu Bojového řádu ženijního vojska vycházejí přitom z ustanovení předpisu Žen-1-5 (čl. 49) o organisaci t. zv. záchranných a vyprošťovacích skupin. Z toho, co bylo dosud uvedeno, je však již zřejmý určitý rozdíl mezi úkoly odřadu k odstranění následků atomového napadení a úkoly záchranné a vyprošťovací skupiny, která je v daném případě jen částí odřadu a plní omezené úkoly záležející jen v odstraňování závalů a ssutin k zabezpečení vyproštění lidí ze zasypaných a poškozených objektů a v případném zesílení jednotek provádějících deaktivaci terénu, cest a vody.

Organisování odřadů k odstranění následků atomového napadení za každé situace u všech druhů vojsk a služeb, nehledě na hospodárnost silami a prostředky, je neúčelné, protože tyto jednotky jsou skoro vždy

součástí bojové sestavy vševojskových (tankových) svazků (útvárů), působí v hranicích jejich prostorů (pásem, úseků) a tím i v prostoru činnosti odřady toho onoho vševojskového (tankového) svazku (útvary).

Zabezpečení samostatných přesunů svazků (útvárů) druhů vojsk v období přípravy boje (operace) je nutno po stránce odstranění následků atomového napadení řešit individuálně.

Konečný názor na tuto otázku vyúsťuje v závěr — organisovat odřady k odstranění následků atomového napadení jen u vševojskových (tankových) svazků (útvárů). Odřady k odstranění následků atomového napadení organisují svazky (útvary) prvních i druhých (dalších) sledů.

Jednotky pěchoty, jakož i druhů vojsk a týlové jednotky (útvary) samostatné odřady k odstranění následků atomového napadení zpravidla neorganisují. Provádějí všechna preventivní opatření protiatomové ochrany a organisují nezbytné síly a prostředky z počtu vlastních jednotek ve formě skupin, které plní normální úkoly podle rozhodnutí velitelů těchto jednotek a kromě toho jsou pohotovы k samostatnému odstranění následků atomového napadení.

Na jakém stupni odřady k odstranění následků atomového napadení organisovat, dává kalkulace možnosti zasažení jednotek atomovým úderem v případě pro vlastní vojska nejvýhodnějším, t. j. v obraně, kdy nepřítel v maximální míře používá na bránící se vojska atomových zbraní.

Podle nejnovějších poznatků o bojovém použití atomových zbraní nepřitelem je známo, že nepřátelský armádní sbor používá k zabezpečení průlomu taktické hloubky obrany asi 10 atomových pum. Vezmeme-li v úvahu, že nepřátelský armádní sbor útočí v pásmu širokém 25 až 30 km, a budou-li se vlastní vojska proti němu bránit v taktické hloubce obrany hodnotou asi jednoho střeleckého sboru, bude k dispozici k odstranění následků atomového napadení v 10 prostorech atomového výbuchu, celkem 17 odřadů k odstranění následků atomového napadení, organisovaných u vševojskových (tankových) svazků (útvárů) — jeden sborový, 3 divisní, 13 plukovních. Přitom je nutno si uvědomit, že atomové údery nepřitele zpravidla nebudou provedeny všechny současně, nýbrž postupně, což jen podporuje myšlenku organisovat odřady až na stupni střeleckých (mechanisovaných, tankových) pluků a výše.

Z tohoto předpokladu vyplývá, že do každého prostoru atomového výbuchu může být usměrněna činnost nejméně 2—3 odřadů k odstranění následků atomového napadení, a uvážíme-li určité ztráty při atomových úderech i u odřadů, je možno s určitostí počítat se zásahem minimálně 2 odřadů do jednoho prostoru atomového výbuchu. Vezmeme-li v úvahu ještě existenci ženijních záloh vševojskových (tankových) svazků (útvárů), kterých je možno také využít k úkolům spojeným s odstraňováním následků atomového napadení, jakož i možnost zásahů odřadů k odstranění následků atomového napadení sousedních svazků (útvárů), je možno předpokládat, že úkol spojený s odstraněním následků atomového napadení je tímto způsobem dostatečně zabezpečen.

K uvedené kalkulaci je nutno ovšem připomenout, že předpokládaný počet atomových pum použitých nepřitelem je vzhledem k různým jiným pramenům neobvykle velký, a podle nich možno předpokládat, že se počet atomových pum k podpoře útoku armádního sboru v taktické hloubce obrany bude pohybovat v mezích od 5 do 8 atomových pum.

Při tomto počtu atomových pum nepřítele, použitých na jeden náš střelecký sbor, bude počet navrhovaných odřadů dostačující.

Pro jiné druhy bojové činnosti vojsk — útok a útok za zvláštních podmínek — tento způsob organizace odřadů k odstranění následků atomového napadení dostatečně vyhovuje, vzhledem k omezenějšímu použití atomových zbraní nepřítelem i vzhledem k širšímu použití atomových zbraní vlastními vojsky. Podporou činnosti odřadu k odstranění následků atomového napadení a naopak jsou v útočném boji odřady k zabezpečení pohybu, které provádějí odtarasení, obnovu a deaktivaci průchodů a cest na směrech svého postupu a rovněž tak ženijní zálohy vševojskových (tankových) svazků (útvárů).

V souvislosti s odřady k zabezpečení pohybu a jejich činností při odstraňování následků atomového napadení nutno zdůraznit, že se v zájmu zabezpečení vysokého tempa boje (operace) nemohou tyto odřady zdržovat odstraňováním následků atomového napadení mimo směry jejich postupu, a na směrech postupu provádějí jen ty práce, které směřují k uvolnění cesty a k zabezpečení provozu na nich. Jsou tedy odřady k zabezpečení pohybu jenom podporou činnosti odřadů k odstranění následků atomového napadení a je nutno v tomto smyslu s nimi počítat.

V závěru této stati je nutno poznamenat a zdůraznit, že úkoly odstraňování následků atomového napadení plní všechny druhy vojsk a služeb a každý bojovník iniciativně a obětavě a že odřady k odstranění následků atomového napadení jsou jádrem zabezpečení tohoto úkolu a plní jen nejsložitější úkoly, které vyžadují použití mechanisace prací, speciálních prostředků a výcviku. Činnost odřadů bude usměrněna do epicentra atomového výbuchu a jeho blízkého okolí, kde účinek ničivých faktorů atomového výbuchu bude největší a kde vojska sama nebudou zpravidla s to si účinně pomoci.

Ze závěru jasně vyplývá, že navrhované odřady nezabývají velitele jednotek odpovědností za organizaci protiatomové ochrany, co se týká odstraňování následků atomového napadení. Naopak velitelé musí věnovat nezmenšené úsilí organizaci a přípravě všech příslušníků svých jednotek na úkoly spojené s odstraňováním následků atomového napadení, organisovat a provádět opatření k samostatnému odstranění následků atomového napadení a musí počítat s maximální výpomocí navrhovaným odřadům při plnění jejich složitých a často velmi rozsáhlých úkolů.

3. Jaká bude organizace, síla a materiální vybavení odřadu k odstranění následků atomového napadení?

Organizace odřadu k odstranění následků atomového napadení je podmíněna rázem účinku jednotlivých ničivých faktorů atomového výbuchu — světelného záření, tlakové vlny, pronikavé radiace a radioaktivního zamoření. Ráz účinku těchto faktorů je podrobně uveden a zdůvodněn v našich předpisech, zejména v učebnici pro důstojníky Pěch-VIII-3.

Vzhledem k předvídaným úkolům vyžaduje organizace odřadu k odstranění následků atomového napadení tvoření jednotlivých skupin usměrněných ve své činnosti za určité situace na plnění zpravidla jen jednoho dílčího úkolu vyplývajícího z účinku toho onoho ničivého faktoru atomového výbuchu.

Jak stanoví návrh Bojového řádu ženijního vojska, odřad k odstranění následků atomového napadení vševojskového (tankového) svazku (útvary) tvoří zpravidla tyto skupiny:

- skupina průzkumná a vytyčovací;
- skupina deaktivace průchodů, cest, terénu, vody a vodních zdrojů (zkráceně — skupina deaktivace);
- skupina záchranná a vyprošťovací;
- skupina k hašení požárů;
- skupina ochrany.

Skupina ochrany se zpravidla tvoří jen v útočném boji a jen na období vedení boje, kdy je největší nebezpečí, že odřad bude napaden skupinami nepřátelských jednotek, dále nepřátelskými výsadbami a záškodnickými skupinami.

Kromě toho závisí organizace odřadu k odstranění následků atomového napadení na druhu používaných atomových zbraní nepřítele. Protože není možno bezpečně zjistit nebo s určitostí předpokládat, zda bude použito jen atomových výbušných zbraní anebo jen bojových radioaktivních látek, není možno organizaci odřadu provádět jednostranně. Při použití bojových radioaktivních látek bude působit hlavně skupina průzkumná a vytyčovací, skupina deaktivace průchodů cest a terénu a po případě skupina ochrany. Ostatních skupin (skupina k hašení požárů a skupina záchranná a vyprošťovací) bude použito k zesílení jednotlivých skupin odřadu.

Co se týká sil tvořících odřad k odstranění následku atomového napadení a jejich materiálního vybavení, je již z výčtu skupin a zejména z úkolů stanovených odřadu zřejmé, že je složen z jednotek ženijního vojska, chemického vojska, pěchoty, tankového a mechanizovaného vojska a zdravotnických jednotek. Ráz jednotlivých prací vyžaduje k jejich plnění převážně jednotky ženijního vojska a zejména prostředky mechanizace ženijních prací.

Sílu jednotlivých skupin odřadu a jejich materiální vybavení nelze přesně vyčíslit, protože ji ovlivňuje:

- předpokládaný druh, počet a ráz použitých atomových zbraní nepřítele;
- druh bojové činnosti, místo a úkol svazku (útvary);
- stupeň ženijního vybudování terénu v prostoru bojové činnosti vojsk s hlediska protiatomové ochrany;
- ráz terénu v prostoru předpokládaných atomových úderů nepřítele (členitost terénu, výskyt a druh lesů, osad a vodních zdrojů, druh a složení půdy a p.);
- síly, prostředky a materiál, které jsou k dispozici;
- časové možnosti;
- povětrnostní podmínky.

Na základě zdůvodněného a podrobného zhodnocení uvedených okolností, dokonalé znalosti účinků jednotlivých ničivých faktorů atomového výbuchu a na základě získaných praktických zkušeností je možno stanovit přibližně potřebu sil, prostředků a materiálu. Obdobně jako při stanovení organizace a vybavení odřadu k zabezpečení pohybu je i v tomto případě účelné zvýšit takto vyčíslenou potřebu o 10—15%, zejména pokud jde o materiál.

Přibližnou potřebu sil, prostředků a materiálu, stanovenou na základě možných účinků jednotlivých druhů atomového výbuchu, po příp. radioaktivního zamoření a na základě potřeby sil a prostředků k jejich odstranění udává tato tabulka:

Přibližná potřeba sil, prostředků a materiálu pro odřady k odstranění následků atomového napadení u vševojskových (tankových) svazků (útvarů)

	Pojmenování jednotek a prostředků	Počty odřadu			Poznámka
		sp (mp)	sd (md)	ss	
1	2	3	4	5	6
Skupina průzk.	Chemická (dosimetrická) průzkumná hlídka	1	1-2	2	¹⁾ Podle druhu cest v předpokládaném prostoru činnosti ²⁾ V zimě při sněhové pokrývce ³⁾ Množství a druh prostředků k deaktivaci vody závisí na prostředcích, které má útvar (svazek) k dispozici
	Ženíjná průzkumná hlídka	1	1-2	2	
	Obrněný transportér (tank)	1	1-2	2	
	Radiová stanice malá	1	1-2	2	
Skupina deaktivace	Ženíjná družstvo s předepsaným nářadím	1-2	3	3-4	
	Střelecké družstvo	1	1-2	1-2	
	Autograder	1	1-2	2-3	
	Buldozer	1	1	1-2	
	Zametací nebo mycí auto ¹⁾	1	1	1	
	Sněhový pluh ²⁾	1	1	1	
	Kolejové rohože, m	50	100	200	
	Ukazatel směru, kus	50	100	150	
	Obrněný transportér	1-2	2-3	2-3	
	Terénní vozidlo (na dopravu materiálu)	1	2	4	
	Radiová stanice malá	1	1	1	
	Spojka na motocyklu	1	1	1	
	Prostředky k deaktivaci vody ³⁾				
Skupina záchranná a vyprošťovací	Ženíjná družstvo s předepsaným nářadím	1	1-2	2-3	³⁾ Kulatina, standardní prvky ženíjných objektů, režívo, drátěné pletivo atd.
	Střelecké družstvo	2	2-3	2-3	
	Lékař	1	1-2	1-2	
	Zdravotnická hlídka	1-2	2-3	2-3	
	Buldozer (tankdozer)	-	1-2	2	
	Automobilní jeřáb	1	1-2	2	
	Vyprošťovací auto (tank)	1	1	1	
	Motorová pila ruční	1	1	2-3	
	Trhaviny, t	0,1	0,2	0,2-0,3	
	Materiál k obnově objektů (vozidel) ⁴⁾	1	2	2-3	
	Terénní vozidlo	1	1-2	2-3	
	Osobní terénní vozidlo velitele odřadu	1	1	1	
	Zdravotnické auto	1-2	2-3	2-3	
	Radiová stanice velitele odřadu, střední	1	1	1	
	Radiová stanice velitele odřadu, malá	1	1	1	
	Spojka na motocyklu	1	1	1	

1	Pojmenování jednotek a prostředků	Počty odřadu			Poznámka
		sp (mp)	sd (md)	ss	
2	3	4	5	6	
Skupina k hašení požárů	Ženíjní družstvo s předepsaným nářadím	0-1	1	1-2	
	Střelecké družstvo	1-3	3-4	6-7	
	Buldozer	1	1	1	
	Hasicí stříkačka s příslušenstvím	1	1-2	1-2	
	Motorová pila ruční	2-3	3-5	5-6	
	Pila břichatka	4-5	8-10	15-20	
	Sekyra	5	10-15	20-25	
	Trhaviny, t	0,2-0,3	0,3-0,4	0,4-0,5	
	Terénní vozidlo (na dopravu osob a materiálu)	2-3	3-4	4-5	
	Radiová stanice malá	1	1	1	
	Spojka na motocyklu	1	1	1	
Skupina ochrany	Střelecké družstvo	2-3	3-6	3-6	
	Terénní vozidlo	1	1-2	1-2	
Odřad k odstranění následků atomového napadení	Celkové počty nejdůležitějších sil, prostředků a materiálu:				
	Ženíjní družstvo s předepsaným nářadím	2-4	5-6	6-9	1) Bez skupin ochrany. Jinak: sp - 6-9 sd - 9-15 ss - 12-18
	Ženíjní průzkumná hlídka	1	1-2	2	
	Střelecké družstvo ¹⁾	4-6	6-9	9-12	
	Chemická (dosimetrická) průzk. hlídka	1	1-2	2	
	Lékař	1	1-2	1-2	
	Zdravotnická hlídka	1-2	2-3	2-3	2) Podle druhu cest v předpokládaném prostoru činnosti
	Autograder	1	1-2	2-3	
	Buldozer (tankdozer)	2	3-4	4-5	
	Automobilní jeřáb	1	1-2	2	
	Vyprošťovací auto (tank)	1	1	1	
	Zametačí nebo mycí auto ²⁾	1	1	1	3) V zimě při sněhové pokrývce
	Sněhový pluh ³⁾	1	1	1	
	Hasicí stříkačka s příslušenstvím	1	1-2	1-2	
	Motorová pila ruční	4-4	5-7	7-9	
	Trhaviny, t	0,3-0,4	0,5-0,6	0,6-0,8	
	Kolejové rohože, m	50	100	200	4) Kulatina standardní prvky ženijních objektů, řezivo, drátěné pletivo atd.
	Ukazovatelé směru, ks	50	100	150	
	Pila břichatka	4-5	8-10	15-20	
	Sekyra	5	10-15	20-25	
	Materiál k obnově objektů (vozidel) ⁴⁾	1	2	2-3	
	Prostředky k deaktivaci vody ⁵⁾				5) Bez skupin ochrany. Jinak: sp - 6-7 sd - 9-12 ss - 13-17
	Obrněný transportér (tank)	2-3	3-5	4-5	
	Terénní vozidlo ⁵⁾	5-6	6-8	10-13	
	Osobní terénní vozidlo	1	1	1	
	Spojka na motocyklu	3	3	3	
	Radiová stanice střední	1	1	1	Viz poznámku 3 na straně 12
	Radiová stanice malá	4	4-5	5	

Počty sil, prostředků a materiálu uvedené v tabulce nejlépe odpovídají potřebám odřadů k odstranění následků atomového napadení, organizovaných v obraně a v období přípravy útočného boje, kdy použití atomových zbraní nepřítelem bude nejčastější a v nejširším měřítku. Pro vedení útočného boje, při pronásledování a přesunech vojsk mohou být uvedené počty, ovšem vzhledem na konkrétní situaci, přizpůsobeny a zmenšeny.

Vezmeme-li v úvahu ustanovení našich řádů a předpisů, bude na stupni střelecké divise vytvořeno 14 t. zv. záchranných a vyprošťovacích skupin (Žen-I-5). Kromě toho ve smyslu těchto ustanovení je nutno ještě organisovat a vyčlenit jednotky k hašení požárů, jednotky k deaktivaci průchodů, cest a terénu a p. Je zřejmé, že se tímto způsobem uvedený počet samostatných jednotek speciálního určení několikrát znásobí.

Opomineme-li všechny závažné okolnosti souvisící s tímto velkým počtem různých jednotek zaměřených na úkol spojený s odstraněním následků atomového napadení, o kterých již byla učiněna zmínka, není možno nevšimnout si té závažné okolnosti, jakým způsobem velet těmto značně decentralisovaným jednotkám, řídit a koordinovat jejich činnost a provádět potřebný manévry jimi. Je zřejmé, že při naznačeném počtu speciálních jednotek bude tento problém v krátkých lhůtách a při nutnosti dalšího pokračování v bojové činnosti vojsk těžko řešitelný.

Navrhovaný odřad k odstranění následků atomového napadení je řešením především této otázky. Organisováním těchto odřadů je na stupni střelecké divise vytvořeno jen pět odřadů, podřízených vždy jednomu veliteli, což bezpochyby značně usnadňuje velení a řízení veškeré činnosti při plnění úkolu.

Další a hlavní výhodou navrhovaného řešení je beze sporu možnost soustředěného využití všech skupin odřadu k úkolu, který se jeví nejdůležitějším, anebo využití některé ze skupin odřadu, která z té nebo oné příčiny je bez úkolu, k zesílení činnosti jiné skupiny. V celku navzájem podobné vybavení jednotlivých skupin odřadu tyto možnosti velmi rozšiřuje.

Neméně důležitou otázkou v navrhovaném řešení je hospodárné využití sil a prostředků, kterých bude zpravidla vždy nedostatek. Zabezpečení možnosti manévru a vzájemné výpomoci uvnitř odřadu dovoluje snížit vybavení jednotlivých skupin odřadu proti ustanovením našich řádů a předpisů.

K tab. 1 je nutno ještě poznamenat, že prostředky mechanisace železničních prací, zejména mechanisace silničních prací, mohou být podle konkrétní situace a vybavení svazku (útvary) vhodně nahrazovány nebo kombinovány s jinými stroji (scrapery, pluhy a p.). Stejně tak prostředky k hašení požárů mohou být různého druhu a různě kombinovány.

Kromě toho je nutno všechny příslušníky odřadu vybavit ochrannými oděvy, prostředky individuální protichemické ochrany a prostředky k provedení částečné hygienické očisty a vytvořit u odřadu 10% až 15% zálohu všech těchto prostředků s hlavním určením pro osoby záchranné a vyprošťovací skupiny.

4. Otázka velitele, podřízenosti, spojení a součinnosti odřadu k odstranění následků atomového napadení.

Otázka velitele v odřadech nebo ve speciálních jednotkách různého bojového určení skládajících se z jednotek různých druhů vojsk závisí

— na rázu bojového určení odřadu (speciální jednotky);

— na rázu převládajících úkolů odřadu (speciální jednotky) a na požadovaném výcviku k splnění těchto úkolů;

— na druhu vojska plnění hlavní úkol odřadu (speciální jednotky).

Podle těchto hledisek se zdá, že by nejvhodnějším velitelem odřadu k odstranění následků atomového napadení byl důstojník pěchoty a jeho zástupcem velitel ženijní jednotky zařazené do odřadu.

Tato otázka ovšem předpokládá vysoký stupeň ženijní přípravy velitelů střeleckých jednotek, podrobné znalosti možností jednotek ženijního vojska a prostředků mechanisace ženijních prací, znalosti otázek plánování a dále řízení přípravy jednotek zařazených do odřadu v plnění jednotlivých prací převážně ženijního rázu.

Co se týká otázky podřízenosti, je možno říci, že má-li být navrhovaný odřad k odstranění následků atomového napadení prvkem bojové sestavy vševojskového (tankového) svazku (útvary), musí být podřízen přímo veliteli vševojskového (tankového) svazku (útvary), který ve svém bojovém rozkaze určuje jeho složení, velitele, prostory rozmístění a úkoly.

Po stránce vybavení odřadu ženijními silami, prostředky mechanisace a materiálem, jakož i po stránce provedení technických příprav odpovídá ženijní náčelník svazku (útvary). V otázkách zařazení jednotek chemického vojska, zdravotnických jednotek, pojitek a střeleckých (tankových, mechanisovaných) jednotek do odřadu k odstranění následků atomového napadení, provádí náčelník štábu dohovor s chemickým náčelníkem, s náčelníkem spojení a s náčelníkem týlu (ZVZ) prostřednictvím operačního oddělení (operačního důstojníka) vševojskového (tankového) svazku (útvary).

Problém spojení jak uvnitř odřadu k odstranění následků atomového napadení, tak i mezi ním a velitelem vševojskového (tankového) svazku (útvary) je možno řešit jako u odřadu k zabezpečení pohybu. Důležitost dokonalé organisace spojení je podtržena významem úkolů protiatomové ochrany v soudobém boji (operaci) a samým významem úkolu spojeným s odstraňováním následků atomového napadení pro úspěšné pokračování bojové činnosti vojsk po atomovém napadení.

Hlavním pojítkem vzhledem k účinkům atomových zbraní na linková pojitka a vzhledem k bojovému určení odřadu bude radio. Zdvojením spojení budou pohyblivá pojitka a signály.

Vzhledem k zvláštnostem bojové činnosti odřadu k odstranění následků atomového napadení jeví se nutné zrušit v průběhu plnění úkolu při atomovém napadení nepřitelem zákaz použití radia pro období přípravy útočného boje a v obraně. Jinak bude odřad odkázán jen na pohyblivá pojitka a signály, což spojení značně zkomplikuje a hlavně zpomalí.

Spojení uvnitř odřadu, mezi velitelem a jednotlivými skupinami může být řešeno samostatnou radiovou sítí velitele odřadu, pohyblivými pojiťky a signály.

Spojení s velitelem vševojskového (tankového) svazku (útvary) je nutno řešit napojením na velitelskou síť nebo na síť záloh.

Pokud jde o otázky organizace součinnosti, je nutno je podrobně řešit

- s ostatními jednotkami (skupinami) určenými k odstranění následků atomového napadení;

- s odřady k odstranění následků atomového napadení podřízených svazků (útvárů);

- s ženijní zálohou svazku (útvary) a v útočném boji kromě toho ještě s odřady k zabezpečení pohybu svazků (útvárů);

- s dělostřelectvem;

- s chemickým vojskem;

- s týlem (hlavně se zdravotnickou službou);

- s veliteli jednotek rozmístěných v prostorech předpokládaného použití atomových zbraní nepřítele.

Základní otázky organizace součinnosti při atomovém napadení nepřítelem, jakož i při použití atomových zbraní vlastními vojsky řeší velitel vševojskového (tankového) svazku (útvary) při organizaci součinnosti. Je nutné, dovolí-li to situace, aby se jí zúčastnil i sám velitel odřadu k odstranění následků atomového napadení daného svazku (útvary).

Podrobnou organizaci součinnosti s uvedenými jednotkami a s jejich veliteli a s náčelníky druhů vojsk a týlu provádí velitel odřadu k odstranění následků atomového napadení v soulase s rozhodnutím a s plánem protiatomové ochrany daného svazku (útvary).

Při určování úkolů odřadu k odstranění následků atomového napadení a při organizování součinnosti určuje velitel vševojskového (tankového) svazku (útvary)

- všeobecnou situaci nepřítele a vlastních vojsk a předpokládané prostory atomových úderů nepřítele a vlastních;

- předpokládaný druh, počet a ráz atomových zbraní použitých nepřítelem a vlastními vojsky;

- složení odřadu se zřetelem na síly, prostředky a materiál, které jsou k dispozici, a na lhůty jejich přidělení a přísunutí;

- umístění odřadu v bojové sestavě svazku (útvary);

- činnost a úkoly v období přípravy boje při provádění preventivních opatření protiatomové ochrany;

- zvláštnosti využití mechanisace v jednotlivých údobích boje;

- předpokládaný manévr silami, prostředky a materiálem v období vedení boje (zejména v útočném boji);

- způsob doplňování sil, prostředků a materiálu vyřazených nebo vyžadujících odsun;

- umístění odřadů k odstranění následků atomového napadení podřízených svazků (útvárů) a plánované zásahy pro ně;

- umístění desaktivačního místa svazku (útvary);

- umístění ženijní zálohy svazku (útvary) a (v útočném boji) odřadu k zabezpečení pohybu, jejich úkoly týkající se odstranění následků atomového napadení a směry jejich postupu;

- skutečný stav a plánovaný rozsah opatření protiatomové ochrany související s odstraněním následků atomového napadení;

- systém vlastních zátarasů (hlavně výbušných) v pásmu (úseku, prostoru) daného svazku (útvary) a zjištěné nebo předpokládané zátarasy v hloubce obrany nepřítele;

- systém rozmístění vodních zdrojů a vodních stanic v předpokládaných prostorech atomového napadení a jejich protiatomovou ochranu;

- způsob bojového zabezpečení v průběhu odstraňování následků atomového napadení;
- předpověď počasí v období přípravy a v období vedení boje;
- dobu pohotovosti odřadu k bojové činnosti;
- organizaci velení a spojení;
- způsob a lhůty předkládání hlášení.

Na základě všech těchto údajů může určený velitel odřadu k odstranění následků atomového napadení přistoupit

- k organizaci složení odřadu;
- k materiálním přípravám;
- k upřesnění podrobných otázek součinnosti s uvedenými již veliteli a s náčelníky druhů vojsk a týlu;
- k organizaci součinnosti mezi jednotlivými skupinami odřadu;
- k sestavení plánu činnosti podle jednotlivých možných variant použití odřadu;
- k organizaci nácviku skupin.

Při organizaci součinnosti s veliteli (náčelníky) ostatních jednotek (skupin) určených k odstranění následků atomového napadení, s veliteli a náčelníky druhů vojsk a týlu, s veliteli odřadů k zabezpečení pohybu a ženijní zálohy a s veliteli jednotek umístěných v předpokládaných prostorech atomových úderů a s náčelníkem štábu (operačním oddělením, operačním důstojníkem), odřadu upřesňuje velitel:

a) s náčelníkem desaktivačního místa

- umístění odřadu k odstranění následků atomového napadení a desaktivačního místa v jednotlivých údobích boje a osu přemístění,
- vhodné přístupové cesty k desaktivačnímu místu z předpokládaných prostorů atomového napadení,
- kapacitu desaktivačního místa,
- pořadí hygienické čistoty a desaktivace osob, prostředků a materiálu odřadu k odstranění následků atomového napadení,
- možnost a způsob vzájemného spojení;

b) s náčelníkem zdravotnické služby svazku (starším lékařem útvaru)

- počet zdravotnických hlídek, zdravotnických aut a zdravotnického materiálu, zařazených do odřadu k odstranění následků atomového napadení, a lhůty jejich přidělení,
- umístění odřadu a obvazišť svazku (útvaru) a speciálních zdravotnických jednotek v jednotlivých údobích boje, jejich kapacitu a osu přemístění,
- způsob zdravotnického zabezpečení odřadu,
- možnosti a způsob vzájemného spojení;

c) s velitelem jednotky k obnově linkového spojení

- umístění odřadu k odstranění následků atomového napadení a jednotky k obnově linkového spojení v jednotlivých údobích boje a osu přemístění,
- systém linkového spojení a jeho protiatomovou ochranu v předpokládaných prostorech atomového napadení,

— pořadí naléhavosti obnovy jednotlivých os a směrů linkového spojení,

- způsob součinnosti při obnově linkového spojení;
- možnosti a způsob vzájemného spojení;

d) s veliteli odřadů k odstranění následků atomového napadení podřízených svazků (útvarů)

— umístění jednotlivých odřadů k odstranění následků atomového napadení v bojových sestavách vševojskových (tankových) svazků (útvarů) v jednotlivých údobích boje,

— k sladění činnosti a společného úsilí jednotlivých odřadů při odstraňování následků atomového napadení v předpokládaných prostorech atomových úderů,

- možné varianty součinnosti,
- možnosti a způsob spojení;

e) s velitelem ženijní zálohy

— umístění odřadu a ženijní zálohy v jednotlivých údobích boje a osu přemístění,

— rozsah úkolů ženijní zálohy při odstraňování následků atomového napadení a prostory (objekty) této činnosti,

- možnosti zesílení odřadu silami a prostředky ženijní zálohy svazku (útvaru), po příp. nahrazení vyřazených příslušníků odřadu,
- způsob součinnosti při odstraňování následků atomového napadení,
- možnosti a způsob vzájemného spojení;

f) s velitelem odřadu k zabezpečení pohybu

— umístění odřadu k odstranění následků atomového napadení a odřadu k zabezpečení pohybu, jejich umístění v bojové sestavě a osu přemístění,

- směr postupu odřadu k zabezpečení pohybu,
- možnosti odřadu k zabezpečení pohybu při odstraňování následků atomového napadení na směru jeho postupu,
- možné varianty součinnosti,
- možnosti a způsob využití sil a prostředků odřadu k zabezpečení pohybu v období přípravy útočného boje;
- možnosti a způsob vzájemného spojení;

g) s velitelem dělostřelectva (jeho štábem)

— upřesnění předpokládaných prostorů atomových úderů,

— ujasnění způsobu bojové činnosti odřadu v prostoru atomového napadení a upřesnění způsobu dělostřeleckého zabezpečení bojové činnosti odřadu,

- signály součinnosti;

h) s náčelníkem chemického vojska

— počet chemických (dosimetrických) průzkumných hlídek zařazených do odřadu, jejich vybavení a lhůty přidělení,

— možnosti vybavení skupin odřadu protichemickými oděvy, prostředky protichemické ochrany jednotlivce, dosimetrickými přístroji a prostředky k částečné hygienické očiště a deaktivaci,

- upřesnění a doplnění otázek součinnosti projednávaných s náčelníkem desaktivačního místa,
- upřesnění možných účinků atomového výbuchu (radioaktivního zamoření) v předpokládaných prostorech atomového výbuchu;

i) s náčelníkem týlu

- umístění odřadu a jednotlivých nejdůležitějších týlových složek a velitelství týlu v jednotlivých údobích boje a osu přemístění,
- způsob součinnosti s týlovými jednotkami při atomovém napadení prostoru týlových složek a velitelství,
- způsob a provedení opatření protiatomové ochrany nejdůležitějšího materiálu a jeho umístění,
- pořadí naléhavosti při zachraňování materiálu a prostředků,
- otázky materiálně technického zabezpečení;

j) s veliteli jednotek (útvarů) rozmístěných nebo jsoucích v předpokládaných prostorech atomového napadení

- umístění odřadu k odstranění následků atomového napadení a velitelského stanoviště jednotky (útvaru) v jednotlivých údobích boje a osu přemístění,
- předpokládanou činnost odřadu při odstraňování následků atomového napadení,
- možnosti a plánovaná opatření samostatného odstraňování následků atomového napadení,
- objasnění systému ženíjního vybudování terénu, provedených a plánovaných opatření protiatomové ochrany,
- způsob součinnosti jednotek a odřadu při odstraňování následků atomového napadení,
- způsob bojového zabezpečení odřadu při odstraňování následků atomového napadení;
- možnosti a způsob vzájemného spojení;

k) s náčelníkem štábu (náčelníkem operačního oddělení, operačním důstojníkem) svazku (útvaru)

- umístění velitelského stanoviště, po případě záložního velitelského stanoviště v jednotlivých údobích boje a osu přemístění,
- rozmístění jednotlivých objektů velitelského stanoviště a provedená nebo plánovaná opatření protiatomové ochrany,
- možnosti a plánovaná opatření samostatného odstraňování následků atomového napadení,
- pořadí naléhavosti při záchranných a vyprošťovacích pracích.

Vyřešení těchto otázek součinnosti dává veliteli odřadu k odstranění následků atomového napadení správný obraz o rozsahu a způsobu předpokládané činnosti a možnost sestavit reálný plán činnosti odřadu jako celku a činnosti jednotlivých jeho skupin při všech variantách atomového napadení.

Vyřešením otázek součinnosti nekončí však činnost velitele odřadu v tomto směru. Součinnost musí udržovat nepřetržitě a okolnosti vzniklé novou nebo nepředpokládanou situací musí zahrnout do svého plánu činnosti.

Co se týká organizace součinnosti uvnitř odřadu, mezi jeho jednotlivými skupinami, organizuje ji velitel odřadu k odstranění následků atomového napadení po zpracování plánu činnosti odřadu, při níž provádí

- určení základního složení a vybavení jednotlivých skupin,
- stanovení činnosti jednotlivých skupin v období přípravy boje,
- rozbor podrobné činnosti jednotlivých skupin odřadu při odstraňování následků atomového napadení v jednotlivých předpokládaných prostorech atomového napadení,
- stanovení manévru silami a prostředky v průběhu činnosti,
- seznámení velitelů skupin se zásahy ostatních jednotek (skupin) zúčastněných při odstraňování následků atomového napadení,
- upřesnění způsobu plnění úkolů a opatření jednotlivých skupin při činnosti v noci a za ztížených podmínek;
- stanovení smluvených signálů a organizace spojení.

Organisaci součinnosti, zejména mezi jednotlivými skupinami odřadu k odstranění následků atomového napadení, je nutno provádět přímo v terénu.

5. Otázka místa odřadu k odstranění následků atomového napadení v bojové sestavě všeojskového (tankového) svazku (útvary)

Místo odřadu k odstranění následků atomového napadení v bojové sestavě všeojskového (tankového) svazku (útvary) musí zabezpečovat

— vyloučení možnosti zasažení odřadu k odstranění následků atomového napadení atomovým úderem provedeným na jednotku (objekt), který odřad zabezpečuje;

— možnost rychlého a alternativního přesunu do prostoru atomového napadení vlastního svazku (útvary) i k součinnosti v sousedních svazcích (útvarech).

Vycházíme-li z těchto hledisek, bude v obraně nejvýhodnější umístění odřadu k odstranění následků atomového napadení:

a) U pluku v hlavním pásmu obrany

— v mezerách mezi druhým a třetím postavením (pro pluky prvního sledu divisi) a za třetím postavením (pro pluky druhého sledu divisi).

b) U pluků divise druhého sledu je situace obdobná jako v hlavním pásmu obrany. Při rozmístění v prostorech soustředění jsou plukovní odřady v těchto prostorech stranou od jednotek pluků.

c) U divise prvního sledu sboru

— v prostoru mezi prvním a druhým pásmem obrany blíže k třetímu postavení hlavního pásma obrany.

d) U divise druhého sledu sboru

— v prostoru druhého pásma obrany nebo v prostoru rozmístění druhého sledu sboru.

e) U sboru

— v prostoru mezi prvním a druhým pásmem obrany blíže k druhému pásmu obrany.

V útoku, v období přípravy k boji, bude umístění odřadu k odstranění následků atomového napadení v celku obdobné jako při umístění v obraně.

V období vedení boje postupují odřady k odstranění následků atomového napadení pluků prvního sledu za svými pluky, zpravidla po ose postupu plukovního odřadu k zabezpečení pohybu. Odřad pluku druhého sledu divise postupuje v sestavě pluku.

Divisní odřad k odstranění následků atomového napadení postupuje za plukem druhého sledu divise zpravidla na směr hlavního úderu divise.

Sborový odřad k odstranění následků atomového napadení postupuje za divisemi prvního sledu zpravidla ve směr postupu divise druhého sledu na čaru zasazení do boje.

Plukovní odřady k odstranění následků atomového napadení a divisní odřad druhého sledu sboru postupují v mezerách bojových sestav pluků (divise).

Při pronásledování postupují odřady k odstranění následků atomového napadení v mezerách proudů hlavních sil svazku (útvary).

V obraně a v útoku za zvláštních podmínek určuje se místo odřadu k odstranění následků atomového napadení podle umístění nejdůležitějších objektů a nejpravděpodobnějších prostorů atomového napadení nepřítelem a podle celkové situace daného svazku (útvary).

6. Způsob odstraňování následků atomového napadení odřadem k odstranění následků atomového napadení

Způsob činnosti odřadu k odstranění následků atomového napadení závisí

- na druhu použité atomové zbraně (atomové výbušné zbraně a bojové radioaktivní látky);
- na důležitosti prostoru atomového napadení k vedení bojové činnosti vlastních vojsk;
- na rázu bojové činnosti vojsk v prostoru atomového napadení a požadavku velitele vševojskového (tankového) svazku (útvary);
- na rázu terénu v prostoru atomového napadení;
- na složení a zejména na vybavení odřadu prostředky mechanizace ženíjných prací;
- na ročním období a povětrnostních podmínkách.

Vzhledem k početným eventualitám činnosti odřadu k odstranění následků atomového napadení bude dále naznačen způsob činnosti při nejtypičtějším a nejkomplicovanějším — při odstraňování následků vzdušného výbuchu atomové pumy na vojska v obraně.

Odřady k odstranění následků atomového napadení provádějí na signál atomového poplachu všechna opatření k okamžitému zabezpečení ochrany odřadu před účinky atomových zbraní a připravují se v jednotlivých skupinách k okamžitému plnění úkolu spojeného s odstraňováním atomového napadení.

Po výbuchu atomové pumy zjistí velitel odřadu přesněji prostor atomového napadení a na rozkaz příslušného velitele vševojskového (tankového) svazku postupuje nejkratším směrem k danému prostoru. Ne-

dostane-li velitel odřadu pro ztrátu spojení rozkaz k zahájení činnosti a je-li atomový výbuch veden na prostor plánovaných zásahů odřadu, nečeká na rozkaz a rozhoduje se sám podle plánu.

Odřad postupuje stanovenou rychlostí*) do prostoru atomového napadení v čele s průzkumnou a vytyčovací skupinou, která provádí na autě (obrněném transportéru, tanku) radiační průzkum cesty postupu odřadu a vytyčuje předepsaným způsobem hranice jednotlivých úrovní radiace (0,1 r/hod., 5 r/hod. a 100 r/hod.). Na hranici úrovně radiace nad 100 r/hod. se hlídka zastavuje a zjišťuje objížďky.

Při zjištění radioaktivního zamoření všichni příslušníci hlídky si nasadí ochranné prostředky a velitel hlídky hlásí okamžitě zjištěné zamoření veliteli odřadu a ten vyhlásí chemický poplach.

Je-li chemických (dosimetrických) průzkumných hlídek několik, zjišťují možné objížďky nebezpečně zamořených úseků.

Kromě toho se velitel odřadu musí snažit získat okamžitě po zahájení činnosti odřadu zprávy o radiační situaci v daném prostoru od chemického náčelníka, který vysílá do prostoru atomového výbuchu svoje průzkumné hlídky.

Ženisté zařazení do průzkumné a vytyčovací skupiny v daném případě vytyčují objížďky zamořených úseků a úseků zničených nebo zatarasených.

Při zahájení činnosti odřadu postupuje velitel odřadu hned za průzkumnou a vytyčovací skupinou a podle výsledků průzkumu a zpráv řídí pohyb a činnost ostatních skupin.

Za průzkumnou a vytyčovací skupinou postupuje desaktivační skupina a na pokyn velitele odřadu provádí deaktivaci trasy postupu k epicentru atomového výbuchu. Činnost této skupiny závisí na mnoha faktorech (na prostředcích mechanisace zemních prací, které jsou k dispozici, na úrovni radiace, na rozměrech zamořených prostorů, na terénním podkladu a p.) a nebude tu popisována, protože je i s normami výkonů prostředků mechanisace zemních prací podrobně uvedena v učebnici pro důstojníky Pěch-VIII-3 (i v jiných předpisech).

Je-li úroveň radiace malá, postupuje další skupina — záchranná a vyprošťovací — bez čekání na provedení deaktivace hned za skupinou průzkumnou a vytyčovací do prostoru epicentra atomového výbuchu a neprodleně tam zahájí svou činnost. Pořadí prací je stanoveno buď v plánu činnosti odřadu (byl-li tento úder předvídan) nebo podle rozhodnutí velitele daného svazku (útvary).

Velitel odřadu po provedení radiačního průzkumu je zpravidla u záchranné a vyprošťovací skupiny. Tam řídí její činnost a zejména koordinuje činnost ostatních jednotek účastnících se odstraňování následků atomového napadení a spolupracuje s veliteli ostatních odřadů k odstranění následků atomového napadení (podřízených nebo nadřízených svazků), jejichž činnost je usměrněna do téhož prostoru.

Předním úkolem této skupiny je vyprošťování živé síly z úkrytů a z ostatních ženižních objektů uvolňováním vchodů nebo nouzových východů, odstraňováním ssutí a závalů a p. K zamezení působení radioaktivního záření na osoby neschopné samostatného odsunu na desakti-

*) Jeví se účelné označit vozidla odřadu k odstranění následků atomového napadení zvláštním označením zabezpečujícím přednost jízdy na komunikacích při atomovém napadení.

vační místo a při nedostatku vozidel k jejich odsunu deaktivuje deaktivční skupina menší plochy k jejich dočasnému uložení a zdravotnické hlídky tam provádějí jejich ošetření a případnou částečnou hygienickou očistu.

Velitel odřadu musí zjednat spojení s deaktivčním místem a obvažštěm daného svazku (útvary) a plynule řídí odsun raněných a zamořených, po případě usměrňí je do deaktivčních míst a obvažště jiných svazků (útvary).

Činnost skupiny k hašení požárů závisí na vzniku a druhu požárů. Vznikne-li požár zejména v lesích a je-li nebezpečí, že se bude šířit, usměrňuje velitel odřadu tuto skupinu podle míst ohniska požáru, počásí, směru a rychlosti větru a podle systému protipožárních opatření do prostoru možného zahájení hašení požáru. Další činnost této skupiny je usměrňována velitelem skupiny, který těsně spolupracuje se skupinami k hašení požárů ostatních odřadů, po případě s jednotkami dodatečně k tomuto účelu vyčleněnými velitelem svazku (útvary). S velitelem odřadu je neustále ve spojení a předkládá mu hlášení o průběhu činnosti a požadavky na zesílení skupiny nebo na přisunutí potřebných prostředků a materiálu.

Nevznikne-li požár nebo byl-li v zárodku uhašen a není-li nebezpečí, že se bude dále šířit, použije velitel odřadu této skupiny a zejména jejich prostředků mechanisace prací k zesílení ostatních skupin odřadu nebo k vystřídání osob, u kterých byla překročena dovolená dávka radioaktivního zamoření. Nejpravděpodobnější bude použití této skupiny k zesílení činnosti skupiny záchranné a vyprošťovací.

Po splnění předních úkolů spojených s odstraňováním následků atomového napadení — záchranných a vyprošťovacích prací, deaktivace a obnovy nejdůležitějších cest pro manévry a hašení ohnisek požáru — usměrňuje velitel odřadu činnost jednotlivých skupin k provedení ostatních plánovaných úkolů. Podle rozsahu zničení v prostoru atomového napadení, podle jeho důležitosti k vedení bojové činnosti a podle požadavků velitele svazku (útvary) provádí odřad obnovu důležitých a složitých obranných objektů a zátarasů, deaktivaci vody a vodních zdrojů a pokračuje v deaktivaci cest a důležitých prostorů.

Úkolem velitele odřadu je být ve stálém těsném spojení s jednotlivými veliteli skupin, řídí jejich činnost a uskutečňovat podle potřeby manévry silami a prostředky.

Kromě toho musí být ve spojení s ostatními jednotkami a speciálními skupinami, které se účastní odstraňování následků atomového napadení, a musí koordinovat jejich činnost s činností odřadu.

Je možno říci, že úspěch činnosti odřadu k odstranění do značné míry závisí na iniciativní a rozhodné činnosti velitele odřadu.

Závěr

V závěru nutno říci, že nelze při této příležitosti podrobně popsat veškerou velmi mnohotvárnou činnost navrhovaného odřadu k odstranění následků atomového napadení a všechny podrobnosti s tím souvisící. To ani úkolem tohoto příspěvku není. Hlavní jeho úkol tkví ve zdůvodnění navrhovaného řešení katedry taktiky ženijního vojska VTA AZ

a v předložení k diskusi otázky »Organisovat odřady k odstranění následků atomového napadení? — a v záporném případě — jakým způsobem nejúčelněji řešit otázku odstraňování následků atomového napadení?

*

Diskusní příspěvek k článku kapitána Milana Karase »Odstraňování následků atomového napadení«

Plukovník Jaroslav Foršť

Problém odstranění následků atomového napadení je v článku řešen podle mého názoru održitě od celkového problému protiatomové ochrany.

Tímto održením je způsobeno, že úkol spojený s odstraňováním atomového napadení je chápán úzce a učiněn závěr, že odrad k odstranění následků atomového napadení by měl být stálým prvkem bojové sestavy vševojskových (tankových) svazků (útvárů).

Domnívám se, že tento závěr není správný.

Jsem toho názoru, že k odstranění následků atomového napadení bude nutno soustředit mnohdy značné síly a prostředky, které navrhovaný odrad nikdy nebude a nemůže mít. Je nutno si uvědomit, že odstranění následků atomového napadení bude záležitostí každého velitele a vojáka a že tento úkol v celé jeho šířce bude moci řešit speciální odrad jen ve zcela ojedinělých případech.

Předpis Pěch-VIII-3 v části II, hlavě I: »Zásady protiatomové ochrany« nevytyčuje požadavky na ochranu proti atomovým zbraním v tom smyslu, že je nutné nebo že je vhodné organisovat stálé skupiny nebo jednotky k odstraňování následků atomového napadení.

Naopak. V odstavci »Odstranění následků atomového napadení« (str. 238) se uvádí, že se k provádění vyprošťovacích a záchranných prací podle rozhodnutí velitelů vyčleňují útvary nebo jednotky, které jsou ve všech případech zesilovány jednotkami ženijního vojska s nutnými prostředky, zdravotnickým personálem a dosimetristy.

Ani odstavec »Organisace protiatomové ochrany vojsk« neuvádí závěry o tom, že je nutno organisovat stálé odřady k odstranění následků atomového napadení. V bojovém nařízení o protiatomové ochraně uvedeného odstavce je řečeno (str. 242), že velitel svazku (útvary) určuje »složení, odkud a na či nařízení budou vyčleněny vyprošťovací a záchranné skupiny, jakož i jednotky k hašení požárů...«

Tedy nikoli tvoření speciálních stálých odřadů, nýbrž rozdělení úkolů a příprava všech jednotek k odstraňování následků atomového napadení v souhlase s plánem protiatomové ochrany.

Dále je nutno zdůraznit, že vzhledem k hromadění atomových zbraní na Západě vzrůstá i možnost jejich masovějšího použití v bojové činnosti vojsk. Lze tedy předpokládat, že plochy účinků atomových pum budou v rámci napadeného svazku nebo útvaru značně veliké a že svazek nebo útvar bude muset k odstranění následků atomového napadení použít početných sil a prostředků.

Úkol bude tím obtížnější, že jednotky budou zaujímat řídkou bojovou sestavu.

Nelze nevidět ani takový případ, kdy zasažený svazek nebo útvar bude mít takové veliké ztráty, že i samo odstranění následků atomového úderu bude nad jeho síly. V takovém případě bude nutno organizovat pomoc z vně ohniska úderu jinými útvary nebo jednotkami.

Proto se domnívám, že úkoly spojené s odstraňováním následků atomového napadení musejí být posuzovány vždy podle konkrétní situace — ať v obraně nebo v útoku — a že teprve na základě zhodnocení této situace musí být vydána nařízení pro protiatomovou ochranu a odstranění následků atomového napadení.

*

Poznámka redakce

Redakce uveřejňuje článek kapitána Milana Karase, jehož obsah je nutno podrobit kritice a diskusi. Autor sám o to žádá spolu s příslušníky ženijní katedry Vojenské technické akademie Antonína Zápotockého, kteří se článkem zabývali na katedrálním zasedání a s názory autora vyslovili souhlas.

Zároveň otiskuje redakce první diskusní příspěvek plukovníka Jaroslava Foršta, který s autorovými názory a s názory příslušníků Vojenské technické akademie Antonína Zápotockého nesouhlasí, a uvádí k tomu své důvody. O další stručné diskusní příspěvky žádá redakce především příslušníky vševojskových štábů, ženijního a chemického vojska. Pro 1. číslo VM 1956 je zašlete do 15. prosince 1955.